

GAZETA TRANSILVANIEI

Intemeiată în 1838 de George Barițiu

Fie cu dreptul pentru popor, aristocrații și oligarhii nici un de cre n-ar fi fost în stare să suțină singuri statul (istoria Transilvaniei) G. BARIȚIU

Concesionarea anunțurilor și abonamentelor: Prima Agenție Română de publicitate GH. ILIESCU București, a. Ionica 6.

Redacția
București, Piața Libertății 28
București, a. Voievozi 50

Administrația
București, Piața Libertății 28
București, a. Ionica 6

APARE SEARA IN FIECARE ZI DE LUCRU

ABONAMENTUL
Trei luni Șase luni Un an
România: 15 30 60 Lei
Străinătate: 30 60 90 Lei
Telefon Brașov 228

D-nul Alex. Vaida-Voevod asupra politicii interne

Știri false în străinătate. Efectele vizitei d-lui Vaida. Relațiile cu Aliații

— Dela trimesul special al ziarului „Dacia” —

Paris, Februarie 1920 — D-nul Vaida-Voevod mi-a expus părțile sale asupra situației interne fără nici un îndoială. Cititorii le vor găsi mai la vale, dar în să arăt în ce împrejurări am cules aceste cuvinte.

Chisem la un chioșc de pe bulevardul mare, o sumă de ziar românesc. Pentru 10 ziare 2 fr. 50, ceea ce însemna la lei pe surul actual 12 lei 50. Marți acumpă.

Mergem șgale, strecurându-mă prin farmatarii care e mai de la ziua asta și mai agitat din cauza searelui plimberii, în care e înveit Paraul. Căutam însă neașfșos știri de acasă, amănunte cari să-mi redue cu fidelitate atmosfera, pe care oricine omd e în străinătate crede mai bună și o nădăduște mai strălucitoare.

De ce aș mai spune cât de adâncă e decepția, după lectura acestor foi arit prezentate față de ziarul din alte țări. Un sentiment de jurnă sufletească se naște din examinarea titlurilor, din citirea știrilor scurte și titlurilor cu caracterul grase, știri politice, la mod exclusiv, ca și cum țigara preocupare a cititorilor din mânia e politică.

Și știrile acestea au un caracter deosebit: privilegii de zid după 8-10 zile vezi goale, necăvitate, sau știri știri și conștiință cu o mare înfrântă caracterul distructiv.

În țară sord, sau mai vechi rui-nu se construiește sau reconstruie prin mijloace distructive.

Și zărele mici o inițiativă, știri la lucru, la ordine, la antiezacă, la solidaritate știri.

Exemple:
Vaida e în dezacord cu d-nul... se prevede o schimbare de... în momentul (problematic) al... d-lui Vaida din străinătate... Vaida e rechemat... d-nul... a scapă de d-ni Maniu și... de desființarea Consiliului... d-lui Vaida n'a reușit în... etc. etc. Și despre adversarii d-lui Vaida intră în serie de foi... alor personalități.

Și după o pauză d. Vaida se o prește și-mi ține limbajul următor pe un ton sever: Numirea mea ca șef al cabinetului prin încrederea regelui s'a făcut doar pe baza propunerii făcută regelui de d-nii Iorga, Maniu și Bujor cari aveau calitatea de reprezentanți al blocului parlamentar. Vechea prietenie care mă leagă de d. Maniu, stima și admirația pe care o am față de d. Iorga au fost argumente cele mai importante cari m'au determinat să cedez, primind însărcinarea aceasta. D-nii Iorga și Maniu știu foarte bine că fără încrederea regelui și fără sprijinul izvoit d-ni încrederea d-lor, n'aș mai sta nici un moment la guvern și dacă interesele țării, ori tactica blocului parlamentar ar cere ca fotoliul președintelui consiliului de miniștri să fie ocupat de d. Maniu, fie de d. Iorga n'aș retrage imediat cu toată plăcere, punându-mi puterile în serviciul susținerii unui astfel de guvern.

Știrea de senzație: Conspirație
— D-nii Iorga și Maniu.
— Dar am aflat că conspirația e contra mea. Dar copilăroasă trebuie să fie para care debitează asemenea fantezii. Cât de puțin trebuie să cunoască pe d-nii Iorga, Maniu și pe mine oamenii aceștia.

Și după o pauză d. Vaida se o prește și-mi ține limbajul următor pe un ton sever: Numirea mea ca șef al cabinetului prin încrederea regelui s'a făcut doar pe baza propunerii făcută regelui de d-nii Iorga, Maniu și Bujor cari aveau calitatea de reprezentanți al blocului parlamentar. Vechea prietenie care mă leagă de d. Maniu, stima și admirația pe care o am față de d. Iorga au fost argumente cele mai importante cari m'au determinat să cedez, primind însărcinarea aceasta. D-nii Iorga și Maniu știu foarte bine că fără încrederea regelui și fără sprijinul izvoit d-ni încrederea d-lor, n'aș mai sta nici un moment la guvern și dacă interesele țării, ori tactica blocului parlamentar ar cere ca fotoliul președintelui consiliului de miniștri să fie ocupat de d. Maniu, fie de d. Iorga n'aș retrage imediat cu toată plăcere, punându-mi puterile în serviciul susținerii unui astfel de guvern.

Disolvare?
— Se dizolvă Corpurile Legiuitoare?
— Del exclamă primul ministru. Sentimentul meu constituțional este prea dezvoltat ca să pot presupune că o disolvare să poată avea loc, cât timp majoritatea parlamentară satisface într-un grad atât de înalt datorile sale legislative.

Nu se pot provoca desbinări
— Chiar și cei mai înverșunați adversari al actualului parlament văzând că nu reușesc să zgduoaș voința

regelui de a conduce fără printr'un guvern constituțional și văzând de altă parte că nu pot provoca nici dezbateri serioase în bloc, și-au schimbat tactica. Imi pare bine că d-nii general Averescu și Take Ionescu s'au hotărât să primească oferta blocului de a candida. Sper că forța majoră a situației parlamentare îi va oblige să colaboreze în bună înțelegere cu șefii de fracțiuni o poziționiste, făcând parte din unele partide ale majorității.

Un partid „reformist”
D. Vaida Voevod a mai pomenit între altele de zvonul formării blocului.
— Nici un punct de principiu din programul blocului nu poate împiedica formarea unui partid democratic reformist, dar mi se pare mai verosimilă așterea anul partid unic din colaborarea partidelor blocului.

Schimbarea guvernului?
Scossem din buzunar tot arsenalul meu de gazete și întind înaintea privirii d-lui Vaida un ziar care crede că fericiții țării nu poate fi asigurată de cât un cabinet Averescu sprijinit pe o majoritate formată din liberali și din partidul național din Transilvania: în așa fel să asigura dizolvarea Camerelor actuale.

D-l Vaida pufăște în răs și reluând tonul ironic dela începutul conversației noastre face următoarea propunere:
E o idee pentru un film, zice d-sa care ar putea să aibe ca titlu „Nur die aller dumser Kähler wählen ihre Metzger selber”, ceea ce însemneză în românește: „nu mai veșiti cei mai proști își aleg ei singuri măcelarii.”

Soarele e cald și lumina intensă, care se întinde pe Avenue de Champagne spre scra delia Etoile, e în armonie perfectă cu imensa veselie a primului ministru. Dar săgețile nu sunt perdue toate.

Asupra Consiliului Dirigent
— Se dizolvă Consiliul Dirigent?
— Nu mă interesează... Imi răspunde d. Vaida, dacă se dizolvă ori nu: totul e modificarea felului său de funcție de până acum. Un organ intermediar între guvernul central și țările provinciile nu alipite este indispensabil. Noi l'am poreclit „Consiliul Dirigent”; Francezii l'au poreclit „Consiliul superior”. În frunte cu un „înalt comisar” care împlinște funcția de guvernor. Atribuțiile acestor organe au fost determinate de mult prin legi și actualul președinte al Consiliului d-l Millerand, pe atunci înalt comisar al provinciilor realitate, a motivat în fața Camerei nevoia de a susțina anumite drepturi autonome pentru Alsacia Lorena precum și necesitatea organelor publice intermediare între guvernul central și între conducerea acestor provincii.

În Cehoslovacia și Jugoslavia, spune d-l Vaida, au fost adevărate răsturnări din cauza lipsei unor asemenea organe și ceho-slovacii ca și jugoslavii se învidiază pentru înstituirea Consiliului Dirigent. Fără Consiliul Dirigent și fără direcțiile din Basarabia și Bucovina, unitatea noastră națională nu s'ar fi putut întâmpla cu solidaritatea impunătoare cu care s'a făcut.

Nu centralizare excesivă
Și oprindu-se iar în drum spre accentua mai apăsător cuvintele, ministrul pronunță ca o sentință:
— Cel mai bun mijloc de a lupta împotriva cimentării unirii naționale ar fi o centralizare excesivă.

Încrederea străinătății
Răstățiile cu cari am atacat pe d-l Vaida-Voevod n'aveau în conștiința mea nici o profunzime. Erau adunște din zărele citite cu câteva ore mai înainte, dar în foile acestea pe cari le tot întorceam, găseam mereu săgeți veninoase și drumul în țevărăgia ministrului care nu se arăta nici enervat nici mai bine dispus, nu era sfârșit.
— la priviți ce se zice de neîncrederea d-voastră de care vă bucurați în străinătate?
— Ce fel de neîncredere? Am fost întâmplat dimpotrivă prețutindeni cu încredere și simpatie și aceasta o datorez faptului că atât opinia publică cât și reprezentanții presei, a confesiunilor, cercurilor financiare și politice din aceste țări, sătule de experiențele făcute în trecut cu metodele exercitate de unii sau de alții

din românii de mază, au nădeidea fermă că guvernul eșit din blocul parlamentar, introduce prin obiceiul noi o atmosferă proaspătă în politica internă, dându-i un avânt democratic și metode sincere democratice în rașorturile cu alte țări.

Vom primi credite
— Și credite, scriu zărele, n'ași obținut de loc.
— Ba vom primi și în contra oricăror știri informații tendențioase cutez să afirm că țara reprezentată prin corpuri legitimoare democratice și un guvern alcătuit din blocul acestei majorități, se bucură de o mai mare încredere a finanțelor internaționale decât oricare altă alcătuire guvernamentală care nu s'ar întemeia pe straturile largi ale poporului.

Ofertele de credit vor fi prezentate la București celor în drept și vor fi realizate când și precum vor prinde interesele reale ale țării.

România și aliații
D-l Vaida-Voevod, scrie o gazeta, se va întoarce în țară, fiind chemat de urgență de membrii cabinetului...
— Mă voi întoarce în țară, ripostază d-l Vaida, îndată ce problemele mari cari se apropie de soluționarea lor definitivă, nu mă vor mai sili să susțin contactul neîntrecut cu băștia de stat al marilor noștri aliași.

Faptul că m'am putut și mă mă pot încă absentă din țară și ceea ce e mai interesant, faptul că în timpul acesta, în loc să se fi făcut mult străduție de a dizolva, l'am propus candidaturile d-lor Take Ionescu și general Averescu, am înțărât în străinătate convingerea că România se bucură de stăruile cele mai consolidate, între țările din Eur pa centrală și orientale. Aceasta se datorește desigur prestigiului regelui, spiritului empătat al membrilor corpurilor legitimoare și înțelei înțelepturi cu care aceste corpuri sunt conduse.

Nu diplomatie secretă
Am ajuns în pragul hotelului, deasupra cărei porți fățuie drapelul românesc ca semn al sediului delegațiunii noastre. Convorbirea aceasta avea caracterul unui adevărat interviu.
— Dar mi-ați dat un interviu pe nevoite...
— Fie, răspunde ministrul, nu fac diplomatie secretă. Și despărțindu-mă de primul ministru am revenit la reflecțiunile mele de mai înainte și cari imi dau convingerea că în alte țări, presa ar putea controla știrile că s'a aducă în valiză mari probleme mai reale și direcțiuni mai curmâni.

Reorganizarea Căilor ferate
— Declarația domnului ministru Mihail Popovici
În ședința Senatului dela 24 Februarie, s'a ridicat din nou chestiunea reorganizării căilor ferate în legătură cu situația economică și financiară a statului.
Dl senator Popescu-Zăhencu a interpellat guvernul asupra acestei situații. A fost un prilej pentru ministrul lucrărilor publice să dea unele prețioase informațiuni asupra operii grele ce întreprinde.
Luzăm după un ziar din București, declarațiile, în rezumat ale d-lui ministru.
D. ministru M. Popovici răspundând în cel privește, spune că preocuparea guvernului este reorganizarea și unificarea administrației C. F. R. acordându-le. Spune că la ministrul său se lucrează la un studiu al tuturor căilor de comunicație pe apă și uscat.
Tendința reorganizării este de a putea face față transporturilor economice noastre naționale în general și exportului în special. Deocamdată însă ne lipsesc fondurile pentru a îndeplini imediat această operă importantă. (Aplauze)
D. ministru M. Popovici citește proiectul de lege în care suma de 50 milioane ca a fost acordată de consiliul de miniștri să fie întrebuințată pentru procurarea de material de cale ferată. (Aplauze)

Senatul: Discuțiuni în jurul consilierii țărănilor asupra reformei agrare și a unei campanii de ziar. Liberalii atac pe ministrul de interne și de agricultură pentru această atitudine.
Dl Bencescu Silvan averescan, interpelează asupra propagandei socialismului și organizațiilor sociale.
A răspuns drul Lupu, ministrul de interne, care dă asigurări că siguranța statului nu e de loc periclitată.

Din București ni se telefonează:
D-nii miniștri dr. Vlad și Bontescu au demisionat.
Demisiunile au fost primite. Miniștri vor gira însă afacerile până la înapoarea d-lui prim-ministru Vaida din străinătate.

Parlamentul

CAMERA

Ședința dela 20 Feb. 1920.

Dl I. T. Ghica citește o propunere din inițiativa parlamentară pentru alegerea noii comisuni din șeful Camerei, care împreună cu cea aleasă de Senat, va forma grupul interparlamentar român, la viitorul congres internațional.

D. Bontescu vorbește în chestiunea valutei. Recunoaște de la început că în reglementarea valutei străine s'au comis greșeli.

Dar în situația de azi vina cea mai mare o poartă Banca Națională. Banca Națională, spune dl Bontescu la solicitările Consiliului dirigent, de a face un pas către unificarea valutei României Mari, prin înlocuirea coroneilor, n'a arătat nici o bună voință, n'a manifestat nici o dispoziție măcar aparentă spre jertfă, rămânând închisă în privilegiile ei.

D. Bontescu termină insistând asupra nevoii de muncă intensă pentru grabnica refacere a țării.

D. A. C. Cuza observă că din discuția largă asupra valutei, n'a reșit hotărât politica generală financiară a guvernului.

S'a omis ideea a două bănci de emisiune și a desființării Băncii Naționale.

D. Cuza se întrebă, care ar fi folosul desființării Băncii Naționale, când din înșuși inima acestei Bănci prin șeful d-lui Viștița Brătianu, s'a recunoscut dreptul Statului la o mai largă participare în administrația Băncii.

Trecând la cauzele deprecierei leului, d. Cuza constată că leul a scăzut după semnarea păcii, care după d-sa e o imensă eroare. (Aplauze pe băncile liberale.)

D. Cuza mai enumeră printre cauzele scăderii leului, cele ce s'au mai spus de oratorii precedenți: inflațiunea monetară, importul de mărfuri de lux, lipsa unui buget și speculații pe „caie o fac „băncile județene”.

Pentru schimbarea actualului sistem financiar, n'avam nici timpul nici pregătirile necesare. Pentru echilibrarea budgetului, lucrul cel mai bun ar fi sporirea actualelor venituri prin reorganizarea cotelor de impozite.

Dl Aurel Vlad: Fac tocmai acest lucru.

D. A. C. Cuza: În aceeași măsură trebuie să ne punem în valoare bogățiile naționale, nu cu ori cine și ori cum spunea d. Marghiloman, ci prin propriile noastre forțe. (Aplauze.)

Rog pe dl ministrul de finanțe să țină seamă de observațiile noastre.

Dl Aurel Vlad: De observațiunile, nu și de aberațiunile d-v.

Dl A. C. Cuza: În ce privește aberațiunile trebuie să recunosc că este singura dumneavoastră specialitate (adulate)

În continuare d. A. C. Cuza precizează o bancă de emisiune țărănească pe baze cooperative și al cărei stoc de emisiune să fie bogățiile naționale naturale.

Dl Aurel Vlad: D. Cuza a propus aceeași soluțiune indicată de noi (aplauze)

Semnarea păcii n'a putut produce decât efecte binefăcătoare asupra creditului țării.

Dacă nu semnăm pacea, de unde luam elementele refacerii noastre economice? De unde luam locomotive?

D-sa combate teza susținută de d. A. C. Cuza relativ la ștampilarea coroneilor și termină exprimând convingerea că guvernul va găsi mijloacele pentru a-și pune în aplicare programul.

Senatul: Discuțiuni în jurul consilierii țărănilor asupra reformei agrare și a unei campanii de ziar. Liberalii atac pe ministrul de interne și de agricultură pentru această atitudine.
Dl Bencescu Silvan averescan, interpelează asupra propagandei socialismului și organizațiilor sociale.
A răspuns drul Lupu, ministrul de interne, care dă asigurări că siguranța statului nu e de loc periclitată.

Din București ni se telefonează:
D-nii miniștri dr. Vlad și Bontescu au demisionat.
Demisiunile au fost primite. Miniștri vor gira însă afacerile până la înapoarea d-lui prim-ministru Vaida din străinătate.

Politică

În consiliul de miniștri ținut sub președinția M. S. Regelui, în urma demisiunilor d-lor miniștri Bontescu și general Răscanu, s'a discutat situația politică internă.

Ziarul „Dacia” o prezintă astfel: prima demisie e consecința hotărârii d-lui Bontescu de a se dedea Băncii agrare și neînțelegerilor pe urma unor abuzuri la Consiliul Dirigent A doua, e datorită conflictului cu Marele Cartier. Și ziarul adăogă:
„Se simte nevoia și aci a unei unități și a unei discipline de lucru și de ordine între cartier și guvern. Chestiunea aceasta ar urma s'o rezolve în ultima instanță regele, șeful M. Cartier.”

Din discuțiile ce au avut loc la consiliu, a rezultat țărăni lipsa de unitate de vedere și de acțiune în șeful guvernului.

În asemenea situație, regele informat trebuie să avizeze.
Cum însă, primul ministru d. Vaida, lipsește din țară și tocmai acum urmează tratative de cea mai mare importanță pentru țară, s'a convenit că nu-l oportună nici o schimbare până la întoarcerea d-sale. Ar fi fost un caz fără precedent și extrem de grav pentru creditul politic al României în străinătate, ca tocmai în zilele când primul ministru al primului guvern de adevărată emanație parlamentară din România vorbeste străinătății, o criză eșită din neînțelegeri și intrigi de culise să-l răpească în mod brusc autoritatea cuvântului. Asupra acestui punct acordul s'a stabilit în mod deplin că nici o schimbare nu-l posibilă până la întoarcerea d-lui Vaida în țară.

De altfel, pus în curent cu situația politică provocată în lipsa d-sale, d. Vaida se va întoarce până într'o săptămână în țară.

Oricum prognoșticele politice pot fi riscate pentru moment. Dat fiind că regimul nostru parlamentar a intrat în formula sa funcționară, este probabil că toată criza politică se va mărgini la o largă remaniere ministerială.”

D-l Eugen Goga directorul Renașterii Române, în sfârșit începe să-și clarifice situația. Și a dat demisiunea din partidul național, dorind să-și câștige libertatea de acțiune ca deputat și publicist, deoarece ce nu poate acorda încredere guvernului și partidului.

Dl Eugen Goga, ales pe lista partidului național — nu independent cum alții mai corect au cerut sufragiile poporului — ar trebui ca să-și dea demisiunea și din Cameră. D-sa n'a avut un program personal când s'a ales deputat. Alegătorii săi pot să-i ceară acum demiterea.

Situația politică, după organel partidului țărănesc din vechiul regat, „Tara Nouă”:
„Întoarcerea d-lui Vaida-Voevod așa de insistenț cerută de liberali, se va amăna. Acțiunea Ungurilor la Paris și Londra ar câștiga teren prin plecarea d-lui Vaida-Voevod. Este surprizător că această acțiune împotriva d-lui Vaida-Voevod o duce tocmai d-l Ionel Brătianu care se plânge pe toate tonurile de campanie ce se ducea împotriva d-sale când era prim delegat al țării la Paris.
De altfel toate încercările acestea nu vor putea avea nici un rezultat. Dl Vaida-Voevod rămâne la Paris până ce delegația ungară va iscăli tratatul de pace.”

Demisiunea dlui general Răscanu, ministru de război, a fost respinsă de M. S. Regele.
D-l general Răscanu și-a retras demisiunea.
D-l ministru Bontescu persistă în demisiunea sa.
Se crede că o largă remaniere se va face numai la sosirea dlui Vaida în București.

— Intrebând pe d-l ministrul de interne dr. N. Lupu asupra versiunii care a circulat în privința demisiei d-sale, d. dr. N. Lupu ne-a făcut declarațiile următoare:
„Nu am demisionat și nici nu vreau demisiona.
Acel care uneltesc acum în contra guvernului în timp ce primul ministru se află în Paris unde se stabilesc actualmente pentru prima oară frontierele spre Ungaria, săvârșesc o crimă națională.”

